De WegWijzer

10de jaargang

April 2020 THEMA: ETHIEK EN ONZE LEVENSREIS no. 31

Stichting Onderwijs der EBGS - Drambrandersgracht # 76 - Tel.: (597) 478412/478424 - E-mail: info@soebgs.sr

VAN DE DIRECTIETAFEL

Mildred Demon

Ethiek en onze levensreis!

Ik ben in Suriname geboren en tot mijn 10e levensjaar hier getogen. In 2006 besloot ik terug te keren naar mijn geboorteland. Geen makkelijk besluit kan ik u vertellen, het voelde alsof alles op zijn kop stond. En toen overleed in januari 2007 mijn moeder in Suriname, dat was een klap! Mijn ouders woonden in Suriname en mijn broers en ik in Nederland. Ik hunkerde ernaar om weer in de tropen te wonen en met mijn ouders aan de waterkant te zitten en te genieten.

Toen ik in 2007 weer terugkeerde naar 'huis' had ik een gelukkige vader die mij opwachtte. Dat was fijn, echt waar. Het verdriet en het gemis van moeder was er ook. Het verdriet van wat ik achter gelaten had in Holland was er ook. Toch wist ik door alles heen, dat ik een goed besluit had genomen. Mijn rugzak voelde wel erg zwaar.

Mijn familie in Suriname en ook in Nederland hebben mij goed ondersteund en zo begon ik een nieuwe fase in mijn leven. Niet kunnen overzien wat mij te wachten stond. Ik had een goede baan in Nederland opgezegd en bij aankomst in Suriname had ik geen werk.

Ik ontmoette een geweldige vrouw, genaamd Hortence Deekman, aan wie ik vroeg of ik bij haar in het bedrijf kon komen werken. Ze hoefde mij geen salaris te betalen, zolang ik ervaring kon opdoen in een Surinaams bedrijf. Want alle goede bedoelingen ten spijt ik had nul komma nul ervaring in 'werken in Suriname'.

Ik heb mij bijna dagelijks verbaasd over wat ik zag en hoorde. Als ik dan aan Hortence vroeg of ik het wel goed gehoord of begrepen had, dan barstte ze in een hartelijke lachbui uit en zei 'welkom in

COLOFON

De krant is een uitgave van Stichting Onderwijs der EBGS.

Redactie : Hillyante Roozer en Gerda Tol
STICHTING ONDERWIJS DER EBGS
Adres : Drambrandersgracht 76
Telefoon : 478412 of 478424
Email : info@soebgs.sr
Website : www.soebgs.sr
Facebook : Stichting Onderwijs der EBGS
Druk : Drukkerij Paramaribo

DE KRANT IS GRATIS

INHOUDSOPGAVE: **pag.**

VAN DE DIRECTIETAFEL	1
BEN JE GEDROPT OF GEROEPEN?	2
FACILITAIR	4
ETHIEK EN ONZE LEVENSREIS	4
AFDELING FINANCIËN	6
PDC	6
INTERPUNCTIE	7
TREFOSSA EN DE GEBOORTE VAN ONS VOLKSLIED	8
LOSLATEN VAN NELSON MANDELA (1918-2013)	10
COVID-19	11
DE VERTELTAFEL	11
WOORDZOEKER	12

Suriname Mildred'. Op een gegeven moment kon ik ook in veel dingen de humor inzien van alles en konden wij beiden schateren om mijn ontmoetingen, gesprekken etc. In december 2007 kon ik beginnen bij Stichting Onderwijs der EBGS. Ik was erg blij met de ervaring in het bedrijf van Hortence opgedaan en ook dat ik haar te pas en te onpas mocht bellen.

Ik heb mij de afgelopen jaren regelmatig afgevraagd of ik het juiste besluit heb genomen, veel pijn en verdriet heeft het mij en anderen gekost. Er komen wel nieuwe mensen op je levenspad, die je verrijken op welke manier dan ook.

Regelmatig dacht ik aan de wijze lessen die je als kind meekreeg van je ouders, grootouders, ooms, tantes en anderen. Mijn ouders gaven ons mee dat wij moesten werken voor ons geld, je hand ophouden was not done. Zolang je eerlijk aan je geld kwam, waren ze trots op ons op wie we geworden waren in de maatschappij. Mijn vader kan nog steeds vol trots zeggen dat 'zijn kinderen hem en zijn vrouw geen hoofdpijn bezorgd hebben'.

Mijn opa Tinie kon erg boos worden als je niet je verstand gebruikte, maar slaafs anderen volgde. Hij zei een keer 'dus als je vriendin in het vieze water hiervoor in de goot springt dan ga je ook springen'. Of oma Sylvie die foeterde 'al is de leugen nog zo snel de waarheid achterhaalt haar wel' als er weer een ruzie was om iets onduidelijk en niemand de ware toedracht kon en wilde vertelde.

Ik ben dankbaar voor alles wat mijn familie in mijn jeugd in mij gestopt heeft; ik was geen makkelijke tante vonden sommige mensen om me heen. Altijd rap van tong en had duizend en één te vertellen. Soms zo erg overtuigd van mijn gelijk, dat mijn moeder soms wanhopig werd. Dan werd ik door pa geroepen om mijn standpunt te vertellen en dan volgde een discussie. Op basis van argumenten werd ik dan terecht gewezen en soms vond ik dat mijn vader onredelijk was, want ik was toch maar een kind en had niet voldoende woorden om mijn gedachten te uiten. 'Je moet leren om goed over zaken na te denken en je gedachte te verwoorden. Wat je niet weet kan je in boeken terugvinden of je vraagt het aan anderen' aldus de reactie van pa.

Soms zijn we geneigd om datgene wat we in onze jonge jaren meegekregen hebben aan de kant te schuiven, zonder goed na te denken waarom we zaken anders willen aanpakken. Natuurlijk hoef je geen copy paste te doen van je ouders, omdat je een andere persoon bent. Toch is er een basis gelegd voor de normen en waarden in je leven en die gaan met je mee en worden verrijkt.

Naarmate je ouder wordt komen herinneringen van vroeger vaker naar boven en voor mij is het vaak, oh dat werd hiermee bedoeld. Of dat ik zo blij ben dat ik dat stukje heb meegekregen. Als ik zie dat iets niet goed is, dan zal ik zeker er iets van zeggen. Niet altijd meteen, maar ik zal mijn ogen niet afwenden en doen alsof ik het niet gezien heb. Oprecht zijn is eerlijk zijn; ik ben vrij direct. In de loop der jaren heb ik geleerd om een kleine bocht te maken, zodat het hetgeen ik zeg niet als een rechtse directe aankomt. Of ik kondig aan dat als je dit of dat weer doet ik je onherroepelijk op je nummer zal zetten. Tja dat bedoelde wijlen mijn moeder toen ze me een keer zei 'mi pikin ter' tanga duizend'. Ik zal niet zeggen wat ik toen dacht als tiener!

Ethiek is mijn metgezel op mijn levensreis. Tijdens mijn gebeden vraag ik om meer inzicht om nog meer te groeien en op die manier een inspiratiebron te zijn voor allen die op mijn levenspad komen.

BEN JE GEDROPT OF GEROEPEN?

Age Kramer

Gedropt

Twee jaar geleden nodigde ik docenten van de middelbare school, waarop mijn vrouw lesgaf, uit voor een gesprek over het leven. We wonen in een dorpje aan zee en ik stuurde de groep een half uur het strand op met de vraag: Als je zegt IK BEN, wat betekent dat dan?

De vraag leek eenvoudiger dan hij was: het valt niet mee om ineens af te dalen naar de basis van je bestaan.

Een paar collega's vertelden me dat ze hun bestaan als totaal willekeurig en toevallig zagen: ze waren het resultaat van het lange proces van evolutie waardoor leven op aarde ontstaan was: eerst kwamen er planten, toen ook dieren en ten slotte de mens. Bovendien realiseerden ze zich heel goed dat ze er niet geweest waren als hun ouders op een ander moment met elkaar naar bed waren gegaan.

Het beeld dat uit hun verhalen opkomt is dit: mensen zijn als het ware op de wereld gedropt en moeten vanuit het niets hun leven zin en vormgeven door de juiste keuzes te maken.

Dit individualisme is niet alleen de heersende overtuiging in Europa, maar krijgt ook steeds meer invloed in de rest van de wereld. Mensen hebben steeds meer de overtuiging dat het goed is als iedereen vrij kan zijn om de keuzes te maken die bij haar of hem passen. Groepen en gemeenschappen mogen geen dwang uitoefenen. Je stemt niet meer op de politieke partij omdat je familie daar altijd op stemde, maar je kiest zelf. Je gaat niet naar de gymnastiekvereniging omdat het halve dorp daar lid van is, maar je gaat met een paar vriendinnen naar een fitnesscentrum. Je gaat niet naar de kerk omdat dit zo hoort, maar je kiest zelf voor de mentale rust en inspiratie die jij op dit moment nodig hebt in je leven. Een individu bevrijdt zich van de bemoeizucht van anderen.

Vrijheid en zinloosheid

Wetenschap is een goede bondgenoot tegen de bedilzucht van veel kerken die anderen willen vertellen wat de bedoeling van hun leven is en hoe ze zich dus moeten gedragen. Nog steeds zijn er kerkmensen die beweren dat het niet de bedoeling kan zijn dat mannen van mannen en vrouwen van vrouwen houden. Zeer begrijpelijk dat je dan als homoseksueel zegt: Ik bepaal zelf wel wat de bedoeling van mijn leven is, want er is al lang aangetoond dat homoseksualiteit ook bij andere zoogdieren voor kan komen, dus zo tegennatuurlijk is dat ook weer niet. Dat is de vrijheid van het individu: Ik hoef niet te horen van familie, vrienden, kerk, of politiek wat ik van mijn eigen leven moet vinden en welke keuzes ik moet maken.

Het lijkt wel alsof je die individuele vrijheid moet kopen door dan ook te zeggen dat je bestaan willekeurig en toevallig is. Maar als ik naar de collega's van mijn vrouw kijk, zie ik mensen die er niet zomaar op los leven. Ze zetten zich in voor het milieu, komen op voor rechtvaardigheid, zijn vriendelijk en begripvol. Is dit dan te rijmen met het uitgangspunt dat het leven geen zin, geen Hoger Doel heeft?

Ik hoor hen zeggen dat hun leven willekeurig is en in feite zinloos, maar ik zie en voel een diepe overtuiging dat ze niet zomaar op de wereld zijn. In hun woorden nemen ze dat gevoel niet serieus, maar in hun daden wel. Hoe zit dat nou?

Ik denk dat de wetenschappelijke benadering min of meer verbiedt om dat diepe gevoel serieus te nemen. Maar daar zit ook een denkfout. De wetenschappelijke evolutietheorie vertelt HOE het leven zich heeft ontwikkeld zodat er na enkele miljoenen jaren ook mensen kwamen. De evolutietheorie kan geen antwoord geven op de vraag WAAROM er mensen zijn, en al helemaal niet WAAROM jij er bent. Dus vertelt de evolutietheorie ons dat er op die vraag geen antwoord is: er bestaat geen Hoger Doel, het leven is zinloos en het goede nieuws is dus dat je je niets aan hoeft te trekken van al die organisaties, waaronder de kerk, die je willen vertellen wat de bedoeling van je leven is en hoe je dan moet leven. Je bent vrij om zelf keuzes te maken, want het leven is op zichzelf toch zinloos.

Geroepen

Hoe kun je die vrijheid vasthouden en toch het diepe gevoel dat je niet zomaar op de wereld bent serieus nemen? Dat gevoel dat je je geroepen voelt om je in te zetten voor het milieu of op te komen voor rechtvaardigheid? In de kerk zou dat goed kunnen. Kerken zouden er goed aan doen door zowel de resultaten van de wetenschap als de behoefte aan vrijheid van mensen te respecteren. En dat kan door mensen als persoon te zien. Een mens is dan iemand die door God met een bepaalde bedoeling in dit leven is geroepen. Kerken kunnen zeggen: Neem dat diepe gevoel dat je niet zomaar in dit leven geroepen bent serieus en zoek verder naar de bedoeling van jouw leven. Kerken zouden dan in moeten zien dat geloof niet een systeem is om anderen te vertellen hoe ze moeten leven. Geloof is een Ik-boodschap. Elke week klinkt in de kerk de geloofsbelijdenis: Ik geloof - credo. Kerken kunnen het misverstand de wereld uit helpen dat er geen Hoger Doel is in het leven omdat de wetenschap dat niet kan vinden. Maar als je me wilt vertellen DAT er een bedoeling in mijn leven is, moet je niet willen vertellen WAT de bedoeling van mijn leven is. Dat WAT is namelijk iets tussen degene die mij in dit leven heeft geroepen en mijzelf. Kunnen kerken dan helemaal niets over de bedoeling van iemands leven zeggen? Zeker wel: mensen zijn door God uit liefde in dit leven geroepen en het is de bedoeling dat ze genieten, dat ze gezegend zijn en tot zegen zijn. Hoe je dit in kunt vullen, moet je zelf uitzoeken en de kerk kan mensen op hun levensreis alleen maar helpen met respect voor je vrijheid. Want je kunt niet tot zegen zijn als je niet vrij bent.

Age Kramer is beleidsmedewerker bij het ZZg en daarnaast pastoor in de Oud-Katholieke Kerk van Nederland.

FACILITAIR

Sachia Deugdzaam

Als afdeling doen wij er alles aan om waar mogelijk de scholen van de aangevraagde middelen te voorzien. De beschikbare middelen hebben wij zo optimaal over de scholen verdeeld.

De inventarisatie van de magazijnen op de scholen en ons centraal magazijn is achter de rug. De verkregen informatie zal worden gebruikt bij de voorbereiding van de bestelprocedure voor het schooljaar 2020 - 2021.

Magazijnvoorraden worden verwerkt op het aanvraagformulier dat de schoolleider indient voor leermiddelen voor het komend schooljaar. Bij de aanvraag moet rekening worden gehouden met de voorraad die aanwezig is in het magazijn. De leermiddelen aanvraaglijst dient uiterlijk 31 mei ingeleverd te worden, zodat wij op basis hiervan de aanvraag bij het MinOWC kunnen doen en de extra middelen kunnen bestellen.

ETHIEK EN ONZE LEVENSREIS

Carl Breeveld

De Granman van de stam 'Reti Libi' was op hoge leeftijd gekomen en dacht na over zijn opvolging. Hij was hier lange tijd mee bezig. Als hij kinderen had, was dit geen probleem. Bij deze stam volgde n.l. de eerste zoon de Granman op.

Terwijl hij diep nadacht, kreeg hij een idee. "Ik zal mijn staf vragen tien knappe jongens uit mijn stamgebied te selecteren. Daar moet toch tenminste één geschikte bij zijn", dacht hij. De volgende dag werd de opdracht aan de wijze mannen van zijn Kabinet gegeven en ze gingen aan de slag. Binnen een week waren er tien kandidaten. Knappe, stralende jongens die zich zeer vereerd voelden toen ze werden opgeroepen. De Granman zat op een verhoging met alle wijze mannen van zijn stam. "Geweldig dat jullie bereid zijn om mij op te volgen", sprak hij enthousiast. "Een van jullie wordt de nieuwe Granman, maar voordat het besluit valt, moet een opdracht uitgevoerd worden", legde hij uit.

De Granman gaf aan elk van de jongens een maiskorrel die ze in een pot met zwarte aarde moesten doen. Na drie weken mochten ze terug met het resultaat. Zoals gebruik, bogen alle jongens eerbiedig voor de Granman en vertrokken samen met hun familie.

Reti Pasi, een van de jongens, merkte op dat ondanks goede aarde, zonlicht en water, zijn maiskorrel niet ontkiemde. Na een week wilde hij het opgeven. Zijn ouders zeiden: "Volhouden Reti Pasi, het komt goed!" Na twee weken begon hij met de gedachte te spelen een andere maiskorrel te gaan zoeken. Zijn ouders waren resoluut: "Dat mag niet. Granman gaf je deze korrel en een andere zoeken, betekent bedrog." Na de derde week gingen alle jongens met hun familie naar de residentie van de Granman. Een groot deel van de stam Reti Libi was aanwezig. Daar zat de Granman op een verhoging.

De schrik sloeg Reti Pasi om het hart want hij merkte dat de negen andere jongens een flink gegroeide maisplant bij zich hadden. Na een welkomstwoord mochten de jongens na elkaar het resultaat aan de Granman aanbieden. Reti Pasi schaamde zich en besloot daarom als laatste naar voren te komen. Bij elk van zijn voorgangers volgde na hun presentatie luid applaus. Toen brak het moment voor Reti Pasi aan. Schoorvoetend en bevend liep hij met zijn 'mislukt' resultaat. Er viel een doodse stilte. "Granman" zei hij, "het is niet gelukt om mijn maiskorrel te laten groeien. Vergeeft u mij." De oude Granman keek hem recht in de ogen aan en zei: "Ik heb aan jou geen opdracht gegeven om de korrel te laten groeien. Ik gaf aan elk van jullie een voorgekookte maiskorrel en jij bent van de tien, de enige die zich daaraan gehouden heeft. Het is duidelijk, meki a folku sabi, Reti Pasi wordt de nieuwe Granman!"

Ethiek etc.

Moraal en ethiek worden vaak door elkaar gebruikt. Daarom eerst een verduidelijking. Moraal houdt verband met regels die wij op nahouden met betrekking tot een goed leven en een goede samenleving. Ethiek daarentegen is de wetenschap die de moraal bestudeert. Het gaat daarbij om beantwoording van de vraag wat moreel aanvaardbaar of vereist is. In het kader van deze uiteenzetting zouden we bij ethiek dus moeten denken aan de bezinning op het eigen handelen.

Deze bezinning gaat een leven lang door. Daarom mag het gezien worden als fundament van onze levensreis. Een aanvullende verduidelijking hoort erbij met betrekking tot de begrippen normen en waarden, die eveneens door elkaar gebruikt worden.

Normen zijn morele regels of essentiële gedragsregels. Ze zijn van belang om een goed leven en een goede samenleving te garanderen. Veel van deze regels worden door ouders en op school aangeleerd. Voorbeelden van morele regels of normen zijn: "Je mag niet stelen", "Je mag niet doden", "Je mag niet liegen, "Je moet je ouders gehoorzamen", "Je moet je beloftes nakomen". Dit zijn zeer fundamentele regels voor onze maatschappij.
Morele waarden zijn fundamentele principes die door een persoon of een samenleving als geheel worden nagestreefd. Voorbeelden zijn begrippen als: vrijheid, gelijkheid en broederschap.
Om goed te kunnen leven zijn waarden als geluk, gezondheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkwaardigheid van groot belang.

Het verschil tussen normen en waarden omschrijf ik als volgt. Waarden zijn abstracte idealen of doelen die men door middel van een bepaald gedrag nastreeft; het is wat uiteindelijk beoogd wordt. Normen daarentegen, zijn de concrete regels en rechten die als praktische richtlijn voor het handelen functioneren en invulling geven aan waarden.

Analyse van onze story
Reti Pasi, uit ons verhaal, was aan het begin van zijn levensreis en de Granman aan het einde. De Granman wilde graag een opvolger die net als hij, waarden als eerlijkheid en openheid hoog in het vaandel zou dragen. Voor de jonge Reti Pasi was dat een uitdaging. Zijn ouders wisten hem op zijn jonge levensreis bij te sturen toen de verleiding zich aandiende. In feite zeiden ze: "Je mag niet liegen of je mag niet bedriegen!" Dit bevestigt de bekende gedachte dat we elkaar nodig hebben.

De wijze Koning Salomo zegt het zo: "zoals men ijzer met ijzer scherpt, zo scherpt de ene mens de ander." [1] De oude Granman laat aan het einde van zijn levensreis zien, dat het goede moet worden gewaardeerd en beloond. Met trots mogen we de Granman van de stam Reti Libi een voorbeeldfiguur noemen, omdat hij het goede voorbeeld gaf en daardoor aanstekelijk werkte op zijn stamgenoten. Het is alsof hij door dit voorbeeld wilde zeggen: "Eerlijkheid moet door jullie altijd gekoesterd worden."

Levensreis en Christelijke ethiek
Als medewerkers in dienst van de Stichting Onderwijs van de Evangelische Broedergemeente in Suriname (EBGS) zijn ook wij bezig aan onze levensreis. Het is zondermeer van belang ethiek daarbij te betrekken. Maar staande in de christelijke traditie, kunnen we niet anders dan voor argumentatie van ons handelen ons te laten inspireren door Gods Woord. Dan zijn we beland op het terrein van de Christelijke ethiek.

De Tien Woorden of de Tien Geboden in Exodus 20 en de Gouden Regel in Mattheus 22:37-39[2] zijn evenals de gedachte in Filippenzen 4:8[3] waarin gelovigen worden opgeroepen aandacht te schenken aan 'wat goed is', zijn inspirerende gedeelten bij het koers houden op onze levensreis.

Hierbij wil de Heer zelf als Reisleider ons bijstaan. Niet fu soso zegt Hij daarom aan het begin van de geboden: "Ik ben de Heer, uw God...!" Daarmee geeft Hij aan dat Hij er is en zal zijn en dat wij op Hem mogen rekenen. Handelen vanuit de relatie met en uit liefde voor Hem, geeft aan onze levensreis de juiste dimensie. De Gouden Regel, zoals hierboven aangehaald, om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf, helpt ons om een zuivere invulling te geven aan ons denken en ons handelen. Onze ethiek beoefening vindt dan plaats op basis van deze handreiking. We zullen tenslotte samen met de apostel Paulus kunnen uitroepen: "Ik ben - ook tijdens mijn levensreis - tot alles in staat, door Christus, die mij daartoe de kracht geeft!"

Van Waarden naar kernwaarden
Waarden die voortvloeien uit de Tien Geboden en goed bruikbaar zijn op onze levensreis hebben ten diepste betrekking op onze relatie tot God, de schepping, de medemens en de samenleving. Samenvattend zouden we die als volgt kunnen categoriseren:

Waarden in relatie tot God
Ontzag, eerbetoon, oprechtheid, trouw, loyaliteit, geloof, hoop, liefde.

Waarden in relatie tot de schepping
Respect, zorgzaamheid, verantwoordelijkheid, zorgvuldigheid, duurzaamheid, soberheid, matigheid. Kort gezegd: **Rentmeesterschap**

Waarden in relatie tot de medemens
Trouw, zorgzaamheid, solidariteit, oprechtheid, rechtvaardigheid, loyaliteit, tolerantie, integriteit, zedelijkheid, zuiverheid, respect, verantwoordelijkheid, dienstbaar, transparantie, gezag, tevredenheid. Kort gezegd: **Dienstbaarheid**

Waarden in relatie tot de samenleving
Objectiviteit, gerechtigheid, verantwoordelijkheid, solidariteit, transparantie, gezag, respect. Kort gezegd: **Gerechtigheid**[4]

[1] *Spreuken 27 vers 17*
[2] *Heb God lief boven alles en je naaste als jezelf*
[3] *"...schenk aandacht aan alles wat waar is, alles wat edel is, alles wat rechtvaardig is, alles wat zuiver is, alles wat lieflijk is, alles wat eervol is, kortom, aan alles wat deugdzaam is en lof verdient."*
[4] *Bron: (gedeeltelijk) RMU - Veenendaal Nederland*

AFDELING FINANCIËN

Danitia Seymonson

De scholen die een nieuwe schoolleider hebben, worden nogmaals eraan herinnerd om eventuele wijzigingen van personen met tekenbevoegdheid op hun school alsnog door te geven aan de afdeling Financiën. Voor de personen waar er een verandering van tekenbevoegdheid heeft plaatsgevonden vragen wij u een recente CBB-uittreksel en kopie ID Kaart in te dienen. Zijn de stukken al ingediend, dan is dit voor u niet van toepassing.

Wij doen een beroep op u, om uw financiële administratie in te blijven leveren.
Gelet op de financiële verslagen wordt verzocht dit te mailen naar d.seymonson@soebgs.sr .

Uw bonnenschrift dient u op te sturen naar kantoor. Het is belangrijk dat wij inzicht hebben in de totale geldstroom van de school. Indien u een donatie heeft gekregen, vragen wij dit ook in uw financiële administratie te vermelden.

PDC

Urmie Mingoen

De leerkracht maakt het verschil

Ik las de afgelopen week een boek over het pedagogisch klimaat van een school. Een stelling die ik tegenkwam was: "De leerkracht maakt het verschil". Zoals gewoonlijk ga ik nieuwsgierig op zoek naar de motivering van deze uitspraak. "Wat zullen de opbrengsten zijn als ik deze stelling tegen het licht van ons Surinaams onderwijs houd", vroeg ik mij af.

Er worden nog te weinig onderzoekingen in Suriname verricht om met data en feiten te kunnen bewijzen, dat het pedagogisch klimaat op de scholen van Suriname geheel volgens de nationale en internationale kwaliteitsstandaarden zijn: veilig, kindvriendelijk en leerrijk. Dat het school- en klassenklimaat bepalend is voor de ontwikkeling van kinderen staat buiten kijf. Daar neemt de leerkracht het voortouw. De kinderen zullen dan met plezier naar school gaan, ze onthouden die les, die zo leuk is gegeven en willen ook nog uitblinken, als ze complimenten krijgen. Ze worden ook uitgedaagd om te onderzoeken, naar hun mening wordt gevraagd en omdat ze samen in groepen mogen werken aan een opdracht.

Ik ben de mening toegedaan dat elk kind met de juiste stimulus en in zo ook een veilig, flexibel en stimulerende leeromgeving, meer zelfvertrouwen ontwikkelt, zich beter concentreert, prestatiebewust is, veel gemakkelijker een cultuur van medemenselijkheid, welbespraaktheid en gezonde competitie overneemt. In zo een veilig en uitdagend leef- en leerklimaat groeit ook (zelf-)respect, compassie en begrip voor anderen, en is het de normaalste zaak van de wereld, het goede te willen voor een ander dan zichzelf, hard te werken en offers te brengen.

Ik durf geen beoordeling te geven hoever ons Surinaams onderwijs vandaag de dag staat. Ik geloof best dat ook wij in Suriname in de rij van landen willen staan waar er kwalitatief goed en effectief onderwijs en vorming wordt aangeboden. Om onze kinderen tot zelfstandige, verantwoordelijke en betrokken burgers te vormen, is er meer nodig dan alleen het onderwijs. Elke school heeft effectieve leerkrachten nodig. Leerkrachten met commitment, één die hét verschil wil zijn. Vanuit een pedagogisch en christelijk perspectief bekeken, zal zo een leerkracht, in navolging van Christus, die Leerkracht bij uitstek is, bereid zijn met het oog van zijn welzijn en toekomst, meer dan het gewone willen verrichten.

Terecht zeggen wij: "Tijden veranderen en niet alle situaties hebben we in de hand." Dan wordt de betekenis van spreekwoord "van de nood een deugd maken" werkelijkheid. Daarmee suggereer ik, dat wij geen klaagcultuur op na moeten of willen houden. Wij zullen proactief moeten zijn en met onze creatieve mind, nadenken, hoe je voordeel kunt halen

van de omstandigheden. Creatief zijn, dat is leven! Ook al kost het veel energie, wie creatief is geeft niet op!

We zijn in het 2e jaar van de implementatie van het programma "Van Klassikaal naar gedifferentieerd onderwijs" op de glo scholen van de EBGS. Wij kunnen aan de hand van de rapportages, de foto's en videomateriaal die inmiddels verzameld zijn, met een gevoel van trots zeggen, dat de EBG-leerkrachten het verschil kunnen maken. Als leerkracht, doe je ertoe! Om het met Frank Studulsky1 te zeggen: Je hebt de kennis, techniek en flow. Je bent dus bekwaam, je handelt vanuit je kennisbasis, je bent flexibel en effectief. Je maakt gebruik van actieve werkvormen en van de ICT-mogelijkheden. Kortom je hebt een goed repertoire van didactische vaardigheden het leerproces aangenaam vorm te geven.

Als ik dit artikel voor deze editie van De Wegwijzer schrijf is het 13 maart 2020, de dag dat het eerste geval van besmetting met het inmiddels beruchte Covid-19 coronavirus gemeld. Dit virus heeft gezorgd voor een pandemie. Wereldwijd zijn meer dan een half miljoen mensen besmet, tienduizenden zijn eraan gestorven. In Suriname is vanwege het besmettingsgevaar de paasvakantie vervroegd ingetreden. Het openbare leven is beperkt tot 1,5 m - 2 m contact, dagelijks worden wij herinnerd aan de instructies voor hygiëne en behoud van gezond en veilig leven.

We kunnen niet zeggen dat door Covid-19 het beroep van leerkracht is opgehouden te bestaan. Er zal een moment zijn dat de schooldeuren weer opengaan. Effectieve leerkrachten hebben niet op dat moment gewacht. Ze hebben al manieren gevonden om hun leerlingen onderwijs te geven in een digitale leeromgeving. Ook leerkrachten van de EBGS kunnen een verschil maken met digitaal onderwijs. Let maar op!

[1]Frank Studulski, De effectieve leraar, Sardes speciale editie, nummer 14, februari 2014

INTERPUNCTIE

Het is meestal mogelijk om op meer manieren tegen de werkelijkheid (de "feiten") aan te kijken. De werkelijkheid is meestal zo complex, dat ieder slechts een beperkt gedeelte daarvan ziet.
Hier een treffende illustratie in een oud gedicht.

Zes blinde wijze Indiërs
vonden een olifant
ze wilden weten wat het was
en voelden met hun hand.

De eerste voelde aan een tand
en zei: "Ik zeg u thans
dit monster van een olifant
lijkt sprekend op een lans".

De tweede voelde aan een zij
dat duurde wel een uur
toen riep hij blij: "Aha,
dit beest lijkt op een muur!"

De derde voelde aan een voet
en zei: "Doe niet zo sloom,
er is geen twijfel mogelijk,
dit beest is als een boom.

De vierde kneep eens in de slurf
en werd opeens doodsbang,
"Die zogenaamde olifant,
dat is een slang!"

De vijfde voelde aan een oor
en zei: "Dat is niet mis,
dit dier is werkelijk uniek
omdat het waaiervormig is".

De zesde kreeg het staartje beet
en zei nog even gauw:
"Wat kletsen jullie allemaal,
dit beest lijkt op een touw".

Zo blijkt maar weer uit dit verhaal
hoe moeilijk "weten" is:
de blinden hadden allemaal gelijk
en toch had elk het mis.

(Met dank aan Rob Keukens)

De realiteit is dat er verschillende opvattingen omtrent één verschijnsel bestaan. De werkelijkheid kan nu eenmaal niet uit één beginsel verklaard worden, omdat ze bestaat uit vele aspecten en gebieden, die nooit alle tegelijk waargenomen kunnen worden.

Bron: Handboek Groepsdynamica

"TREFOSSA EN DE GEBOORTE VAN ONS VOLKSLIED"

Op 7 december 2019 herdachten we het feit dat het 60 jaar geleden was, dat het volkslied door de Staten van Suriname werd goedgekeurd.

De Stichting Onderwijs der EBGS organiseerde op 21 februari jl. in samenwerking met de Henri Frans de Ziel Stichting een lezing over het ontstaan van dit volkslied.

De lezing werd verzorgd door dr. Hans Breeveld, politicoloog. De heer Breeveld sprak onder andere over de compositie en de melodie.

Hij besprak ook veel gemaakte taalfouten bij het zingen van het volkslied. Men zingt vaak "verheft ons heerlijk land" in plaats van "Hij verheff' ons heerlijk land" en "werken houden w' in gedachten" in plaats van "werkend' houden w' in gedachten". In het sranantongo moet gezongen worden "wi mu seti kondre bun", terwijl er "wi sa seti kondre bun" wordt gezongen.

Op 25 november 2018 publiceerde Starnieuws het onderstaande door hem geschreven artikel.

Elk jaar rond 25 november benaderen studenten of anderen mij met vragen over onze nationale symbolen of de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van het woord 'Srefidensi'. Dit jaar waren het vooral vragen over het ontstaan van het huidige volkslied. Puttend uit een lezing die ik op 27 juni 2007 in Tori Oso hield, wil ik proberen mijn kennis hierover voor een groter publiek beschikbaar te stellen.

De jaren vijftig

Ons huidig volkslied ontstond eind jaren vijftig van de vorige eeuw. Deze jaren worden in Suriname gekenmerkt door het vooruitgangsgeloof.

- Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden was in 1954 aanvaard. Voor de drie delen van het Koninkrijk der Nederlanden was er een nieuwe rechtsorde ontstaan. Suriname mocht vanaf toen zijn interne aangelegenheden zelfstandig behartigen.
- Er waren verdragsmiddelen beschikbaar. Na de beëindiging van het Welvaartsfond kon Suriname putten uit de middelen beschikbaar gesteld in het kader van het Tienjarenplan.
- De verbroederingspolitiek geïnitieerd door Jagernath Lachmon begon vorm te krijgen.
- In het kabinet Emanuels dat in 1958 aantrad, zaten enkele jong dynamische intellectuelen, die het nationalisme omarmden.

Het is dan ook niet vreemd dat in die periode de Nationale symbolen voor Suriname werden ingesteld. In de regeringsverklaring was opgenomen dat de regering op korte termijn van plan was "... een Surinaamse vlag, het Surinaamse wapen en de nationale Hymne een wettelijk grondslag te geven."
Tot dan golden de Nederlandse vlag, het Nederlandse volkslied en het Nederlandse wapen ook als symbolen voor Suriname.

Nationale symbolen

Het kabinet Emanuels ging voortvarend te werk. Een vlag met vijf gekleurde sterren op een wit achtergrond werd ontworpen door Noni Lichtveld.
Het nieuwe wapen was een ontwerp van Lou Lichtveld, beter bekend als Albert Helman. Hij behield van het oude - officieuze - wapen de spreuk justitia, pietas, fides en de twee indianen als schildhouders. In de aanpassing die hij pleegde stonden het zeilschip, de koningspalm en de ster als symbool voor respectievelijk het verleden, het heden en de toekomst.
Het volkslied zou fundamenteel verschillen van wat tot dan als officieus volkslied gold.

Het voorstel van Essed

Tot 1959 was dus 'het (Nederlandse) Wilhelmus' het officiële volkslied van Suriname. Het 'Surinames trotse stromen' was slechts een officieus volkslied. De tekst van dit lied was afkomstig van een lutherse predikant C.R. Hoekstra die in 1893 de tekst dichtte en als melodie daarvoor koos een 'lentelied' dat in 1876 door de Friese onderwijzer J.C. de Puy was gecomponeerd.

Het eerste couplet was:
Surinames trotse stromen,
Surinames heerlijk land
Surinames fiere bomen
Trouw zij wij aan u verpand
Mochten weer de vloten varen,
Dat de handel welig bloei'
Dat fabrieken welvaart baren
Dat hier alles welig groei'

Er was ook een tweede couplet. Daar kom ik later op terug.

Ik heb in de gelukkige omstandigheid verkeerd om vaker over het nationalisme te mogen spreken met dr. Ir. Frank Essed en Henri de Ziel (Trefossa). Van hen kreeg ik afzonderlijk het volgende relaas.
Bij de besprekingen in de ministerraad over het vaststellen van de nationale symbolen deed minister Essed het voorstel om een vers in het Sranantongo toe te voegen aan ons volkslied. Als reactie op dat daaropvolgende vraag "maar wie dat zal dichten?" gaf Essed als antwoord dat hij volgende week met het vers komt.

Diezelfde middag nog gaat Essed naar Henri Frans de Ziel. Onder zijn pseudoniem Trefossa had deze de eerste dichtbundel in het Sranan uitgegeven. Essed vroeg aan De Ziel of hij een vers in het Sranan kon dichten op de melodie van het officieus volkslied waarbij de eenheid van het volk en de verbondenheid aan het grondgebied moet worden benadrukt. Op de vraag van De Ziel hoeveel tijd hij daarvoor had zei Essed: "een week". "Maar zo gaan dingen niet", was de reactie van Trefossa "om een vers te schrijven is inspiratie nodig en ik weet niet of ik deze binnen een week zal hebben".
Maar Trefossa kon niet bevroeden dat hij het vers al geschreven had.

Opo kondreman
Op 6 oktober 1959 verongelukt de verkeersvlieger en luchtvaartpionier Ronald (Rudy) Elwin Kappel samen met zijn Poolse collega vlieger Vincent Fajks tijdens een vlucht nabij de airstrip aan de samenvloeiing van de Tapanahony en de Paloemeu. Het bericht van hun overlijden dompelde Suriname in diepe rouw.
Rijen dik stonden mensen langs de route tijdens de uitvaart op weg naar hun laatste rustplaats in de Oranjetuin. Maar ook dagen daarna was deze vliegramp onderwerp van het gesprek.

In zijn streven het Surinaamse volk een hart onder de riem te steken dichtte Trefossa toen:
Opo! kondreman un opo!
Sranangron e kari un.
Wans ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun.
Stre de f' stre - wi no sa frede
Gado de wi fesiman.
Heri libi te na dede,
Wi sa feti gi Sranan.

Omdat hij deze woorden ook graag gezongen zag dichte hij deze op de melodie van het lied 'Welcome' dat Johannes Nicolaas Helstone in 1913 componeerde ter ere van de herdenking van 50 jaar afschaffing slavernij. Dat verslag in een map, herinnerde hij zich.
Nadat Essed vertrokken was haalde Trefossa die tekst tevoorschijn en merkte dat dat vers ook op de melodie van het 'Surinames trotse stromen' gezongen kon worden.

Trefossa deed echter nog meer. Als nationalist had hij zich altijd gestoord aan de negatieve kijk op Surinamers, dat in het tweede couplet van het officieus volkslied tot uiting kwam. Die tekst luidde zo.

God zij met ons Suriname!
Hij verheff' ons heerlijk land!
Doch dat elk zich dan ook schame,
Die zijn ere maakt ten schand.
Recht en waarheid te betrachten,
Zeedlijk rein en vroom en vrij,
Al wat slecht is te verachten,
Dat geeft aan ons land waardij.

Trefossa boog dat negativisme literair om tot een positief vers, wat uiteindelijk het eerste couplet werd van ons huidig volkslied.

God zij met ons Suriname!
Hij verheff' ons heerlijk land!
Hoe wij hier ook samen kwamen
aan zijn grond zijn wij verpand.
Strijdend houden w' in gedachten
Recht en Waarheid maken vrij.
Al wat goed is te betrachten.
Dat geeft aan ons land waardij.

En zo kon minister Essed op de eerstvolgende ministerraad vergadering niet allen een vers in het Sranan, maar ook een herziene vers presenteren. Het voorstel van Trefossa om het volkslied in de toekomst te zingen op de melodie van het eerdergenoemde compositie van Helstone bleek - voor die dagen - een melodie te ver.

In de ministerraad was er slechts bezwaar tegen één woord. Minister Morpurgo had bezwaar tegen het woord 'strijdend' in de zin Strijdend houden w' in gedachten. Nadat ook in het parlement het woord 'strijdend' niet goed viel, werd het veranderd in 'werkend'. In die dagen ging men er kennelijk vanuit dat het Sranan vers een dood vers zou blijven, want het strei de f' strei wi no sa frede bleef ongedeerd.
Fa sani de tide?

In de Statenvergadering van 7 december 1959 keurde de Staten met algemene stemmen zowel de vlag als het volkslied goed.

Hans Breeveld
Politicoloog

N.B. Wij hebben van de heer Breeveld een boek met uitleg over de vlag, het wapen en het volkslied ontvangen, dit zullen wij aan alle scholen verstrekken. Verder zullen zij het op de juiste melodie en toonhoogte ingezongen volkslied van ons krijgen.

HET VOLKSLIED

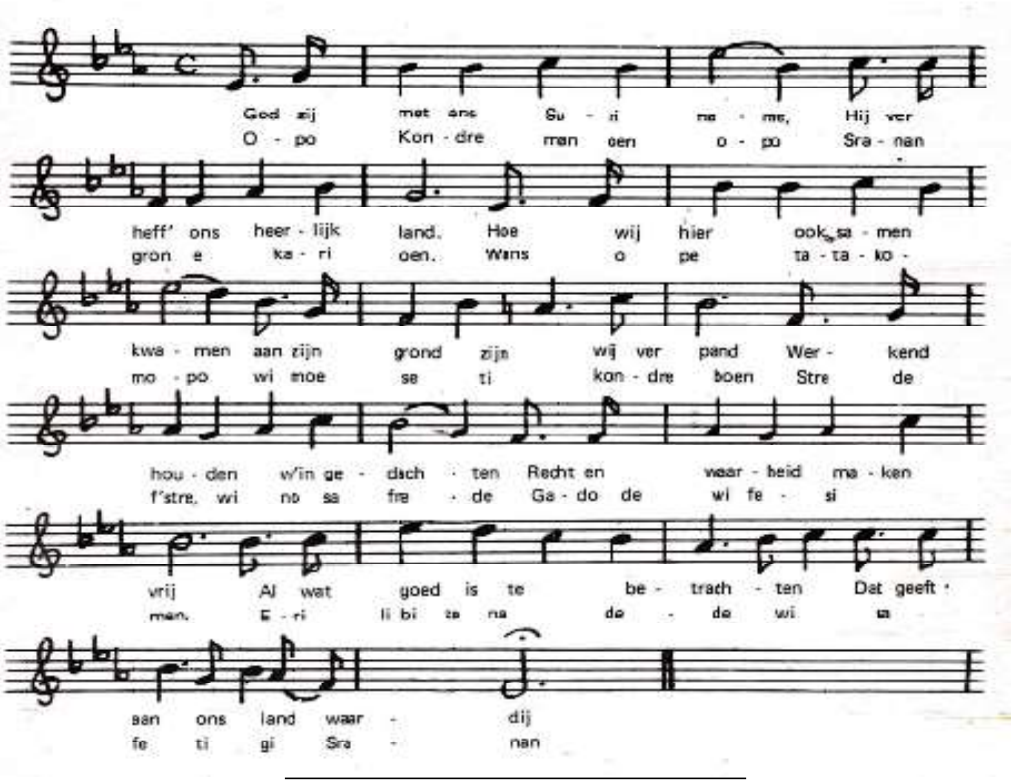

LOSLATEN VAN: NELSON MANDELA (1918 -2013)

Om los te laten is liefde nodig.

Loslaten betekent niet dat 't me niet meer uitmaakt.
Het betekent dat ik het niet voor iemand anders kan oplossen of doen.

Loslaten betekent niet dat ik 'm smeer.
Het is het besef dat ik de ander ruimte geef.

Loslaten is niet het onmogelijk maken, maar het toestaan om te leren van menselijke consequenties.

Loslaten is machteloosheid toegeven,
hetgeen betekent dat ik het resultaat niet in handen heb.

Loslaten is niet proberen om een ander te veranderen of de schuld te geven.
het is het jezelf zo goed mogelijk maken.

Loslaten is niet zorgen voor, maar geven om.

Loslaten is niet oordelen,
maar de ander toestaan mens te zijn.

Loslaten is niet in het middelpunt staan en alles beheersen, maar het anderen mogelijk maken hun eigen lot te bepalen.

Loslaten is niet anderen tegen zichzelf beschermen, het is de ander toestaan de werkelijkheid onder ogen te zien.

Loslaten is niet ontkennen,
maar accepteren.

Loslaten is niet alles naar mijn hand zetten, maar elke dag nemen zoals het komt en er mezelf gelukkig mee prijzen.

Loslaten is niet anderen bekritiseren of reguleren,
maar te worden wat ik droom te kunnen zijn.
Loslaten is niet spijt hebben van het verleden,
maar groeien en leven voor de toekomst.

Loslaten is minder vrezen,
en meer beminnen.

COVID-19

Mildred Demon

Wat een ver-van-ons-bed probleem leek kwam in een razend tempo heel dichtbij. Vele landen zijn afgesloten voor in- en uitgaand personenvervoer. Ook Suriname sloot de buiten de grenzen. En toen was er in het weekend van 14 maart 2020 het besluit om de scholen met ingang van 16 maart 2020 te sluiten.

Hiermee kwam een abrupt einde aan het onderwijsproces, maar volksgezondheid gaat voor. Het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur besloot de paasvakantie vervroegd in te laten gaan en wel van 16 maart tot en met 14 april 2020.

Bij de opmaak van ons infobulletin was dit de realiteit van onze stichting en de rest van de onderwijssector in Suriname. Hoe gaan wij het proces opstarten, want in plaats van 11 schoolvrije dagen hebben wij te maken met 20 schoolvrije dagen.

Wij hopen dat de schooldeuren op woensdag 15 april 2020 weer open zullen gaan! Intern zijn wij verschillende scenario's aan het uitwerken.

DE VERTELTAFEL

Het is leuk te zien dat leerlingen daar ten volle in opgaan. Leuk is ook dat ze geboeid bezig kunnen zijn met het maken van een verteltafel. Ze beleven er plezier aan en dat is ook belangrijk.
Het voorlezen van prentenboeken is van groot belang voor kinderen, dit op vlak van de sociale ontwikkeling en de taalontwikkeling van kinderen. Prentenboeken dienen als basis voor het maken van een verteltafel. In het onderstaande artikel krijgt u wat meer te weten over het belang van de verteltafel.

Wat is een verteltafel?
Een verteltafel is een didactisch hulpmiddel of methode. Het is een soort klein toneeltje waar een prentenboek of verhaal wordt uitgebeeld. Dit door gebruik te maken van figuren en attributen. Hiermee gaan de leerkracht en de leerlingen samen het verhaal naspelen. De verteltafel wordt gebruikt bij interactief voorlezen. Het leert kinderen omgaan met een prentenboek of verhaal.

Wat is het doel van een verteltafel?
* Stimuleren van de taalontwikkeling
* Vergroten van de woordenschat
* Beginnende geletterdheid ontwikkelen
* Cognitieve vaardigheden ontwikkelen
* Communicatieve vaardigheden ontwikkelen

Hoe een verteltafel maken?
Een kast, tafel, koffer, … zal dienen als een klein podium voor het toneelstuk. Je kan de kast, tafel of koffer bekleden met een deken, papier, … De achtergrond kan bestaan uit gekopieerde platen uit het boek, posters, maar ook tekeningen of schilderijen gemaakt door de kinderen en die afgestemd zijn op het prentenboek. Daarnaast hebben we de juiste decorstukken nodig. (Boom, auto, huis, …) Belangrijk is dat de hoofdrolspelers niet mogen ontbreken. (Knuffels, handpoppen, vingerpoppen, …)

Hoe werkt een verteltafel?
Als leerkracht lees je eerst het verhaal voor en je bespreekt dit met de leerlingen. Herhaal het verhaal verschillende keren. Maak daarbij gebruik van diverse vormen en middelen. (Gebruik bord, gebruik vertelkastje, gebruik handpoppen en vingerpopjes, …)
Na het lezen van het verhaal maak je samen met de leerlingen een woordmuur over de inhoud van het boek. (Waar gaat het over? Wie zijn de hoofdrolspelers? Waar speelt het zich af?)

Daarna ga je met de leerlingen de verteltafel vormgeven. Dit hoeft uiteraard niet te gebeuren in 1 dag. Je kan gebruik maken van meegebrachte attributen, maar laat de leerlingen vooral creatief aan de slag gaan. Laat de leerlingen de attributen zelf knutselen.

Nadat de attributen gemaakt zijn, leg je de bedoeling nog eens uit. Je speelt als leerkracht het verhaal eerst zelf 1 keer voor. Als je merkt dat het nodig is kan je deze stap nog eens op een andere dag herhalen.

Nu mogen de kinderen de verteltafel verkennen en met de materialen experimenteren.
De leerkracht leest het verhaal voor en de leerlingen spelen mee met de verteltafel.
Als laatste kunnen de leerlingen er zelfstandig mee aan de slag. De leerlingen vertellen en spelen zelf het verhaal na.

Bron: Blog van juf Krystle, 28 december 2016

WOORDZOEKER

W	E	L	L	E	S	P	A	N	G	E	N	B	E	R	G	W	D	G	R
I	K	X	B	I	E	L	K	E	C	D	R	U	C	M	L	A	J	O	E
J	O	E	Q	N	B	M	A	R	G	R	I	T	A	P	H	N	O	D	N
D	R	A	G	A	K	S	E	L	I	Y	M	E	L	A	S	H	E	O	C
E	T	J	K	A	V	B	Y	S	T	A	H	E	L	I	N	A	M	H	K
N	Y	Z	X	R	L	Q	T	A	D	K	L	E	E	J	K	T	O	O	E
B	U	C	H	N	E	R	S	R	J	N	O	M	N	Y	L	T	E	L	W
O	T	C	A	B	N	I	L	O	U	S	T	U	D	H	B	I	G	O	I
S	G	A	R	X	O	T	D	N	G	I	L	P	E	G	U	L	L	I	T
C	E	B	T	W	N	F	H	N	M	A	K	O	R	S	C	H	U	T	Z
H	R	O	M	U	N	E	I	I	K	A	T	I	O	O	M	O	F	P	E
M	H	P	A	W	E	L	E	E	U	W	I	N	S	K	O	L	R	E	A
I	A	O	N	P	A	D	B	I	K	M	E	G	A	D	N	P	O	N	T
S	R	T	N	B	S	A	L	I	M	I	N	J	M	V	K	O	W	G	C
A	T	R	V	L	Y	F	A	K	L	N	D	O	U	Z	O	K	E	E	E
P	D	I	H	I	W	K	A	J	A	N	A	Y	E	P	U	I	I	L	L
O	F	B	K	J	S	W	E	N	Z	E	L	C	L	R	L	G	N	K	E
T	W	O	V	D	O	T	H	P	X	V	L	A	T	O	U	R	F	D	S
O	U	S	H	R	I	M	A	A	N	S	I	N	G	H	W	O	E	K	M
B	E	D	T	Y	B	N	K	W	A	K	O	E	G	R	O	N	B	N	O

FROWEIN
RITFELD
LEEUWIN
SELECTA
SCHUTZ
GULLIT
KORT
SALIMIN
HARTMANN
LATOUR
TIENDALLI

BUCHNER
PONT
AKSEL
SARON
BLIJD
WIJDENBOSCH
CALLENDER
RENCKEWITZ
STAHELIN
WENZEL
DOTH

SAMUEL
SHRIMAANSINGH
WELLES
EINAAR
PENGEL
MONKOU
POTRIBO
BIELKE
MARGRITA
WANHATTI
BALINGSOELA

POKIGRON
KWAKOEGRON
SPANGENBERG
GERHARDT
SALEM
PAWEL
GODOHOLO
MOOITAKI
BOTOPASI
DJOEMOE
KAJANA